

Валентин МАЛЬЦЕВ

ЗІ СПОСТЕРЕЖЕНЬ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ВІРШАМИ-ОРАЦІЯМИ XVIII СТОЛІТТЯ (версифікаційний аспект)

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 1 (29).
Мальцев В. Зі спостережень над українськими віршами-ораціями XVIII століття (версифікаційний аспект);
12 стор.; кількість бібліографічних джерел – 14; мова – українська.

Анотація У статті розглянуто версифікаційні особливості українських віршів-орацій. Зокрема, проаналізовано метрику, ритміку та риму силабічного і нерівноскладового вірша.

Ключові слова: вірш-орація, силабічний вірш, нерівноскладовий вірш, рима.

Гумористичні твори посідають специфічне місце в українській літературі XVIII століття. Репрезентуючи „низове” бароко, бурлескні вірші-орації та вірші-трагедії значно менше за інші жанри були скуті приписами поетик як щодо змісту, так і форми. Хоч їх авторами й були здебільшого „мандрівні дяки” – колишні та діючі „спудеї”, які нерідко мали добрий рівень підготовки з „піітики”, вони досить вільно „поводились” із традиційними християнськими образами та мотивами, навмисно „приземлювали” сакральні образи та сюжети, переплітали профанне із сакральним тощо. Цілком зрозуміло, що такі автори ще менше дбали про „чистоту”, унормованість вірша.

У польському літературознавстві на позначення аналогічного пласту літератури існує відповідний термін: популярна поезія. Авторитетна дослідниця польського вірша Л. Пшоловська висловлювалася про неї так: „Зазвичай писану (а не усну, тобто народну) популярну поезію переважно створювали духовні особи нижчого стану, вчителі шкіл при костелах і парафіяльні письменники, тобто люди, для яких твори високої літератури не були чужими; іноді автори такої поезії писали під псевдонімами або й анонімно. Численні у даний період збірки популярної поезії [...] слугували своєрідним містком, через який досягнення високої літератури потрапляли до широкого кола користувачів, що читали чи бодай слухали (або співали) її.

З іншого боку, з огляду на згадану близькість обох рівнів літератури (так званої художньої чи високої – і популярної), дуже правдоподібно, що окремі віршотворчі інновації переходили й у зворотньому напрямку – з нижчого рівня на вищий” [8, с. 68 – 69].

Через низку суспільно-політичних та загальнокультурних причин українська література XVIII століття знову стає рукописною. Тому, досліджуючи цей літературний пласт, слід пам’ятати, що „художні твори, поширюючись у списках, під рукою переписувачів часто зазнавали текстових змін, скорочень. Окремі з них, насамперед сатири-

чно-гумористичні, почали жити за законами фольклору, перейшли в усне побутування і були записані з уст народу пізніше” [11, с. 642]. Тому об’єктом дослідження стає не прототекст, а один із (можливо) численних варіантів одного й того ж твору. В цьому плані такі вірші, по суті, наближаються до фольклорних, набуваючи характерних рис останнього – змінності й варіативності. За словами О. Мишанича, „характерною рисою української літератури XVIII ст. є відсутність чіткої межі між рукописною літературою та усною народною творчістю. [...] Кожний переписувач міг вносити у текст зміни, редагувати його, пристосовувати до свого смаку” [7, с. 33]. Особливо це зауваження стосується саме бурлескних віршів-орацій.

У цьому є свої позитиви: дослідженню піддається текст, „пропущений” крізь призму народнопоетичної традиції, а отже, результати дослідження можуть бути використанні при наукових шуканнях щодо взаємовпливів фольклору та літератури.

Дослідження версифікаційних особливостей віршів-орацій є одним із чергових етапів вивчення українського віршування XVIII століття. Цей період історії вітчизняної поезії щодо аспекту форми наразі залишається чи не найменше вивченим. Якщо особливості вірша кінця XVI – XVII століття свого часу дослідив М. Сулима, поезія XIX та XX століть є об’єктом активних наукових пошуків Б. Бунчука, Н. Костенко та їх учнів, то, на цьому тлі, особливості еволюції вірша XVIII століття до цього часу вивчені лише поверхово. Окрім цінних, але давніх праць П. Житецького, В. Перетца, І. Франка та ін., можна хіба згадати ще кілька цікавих, з віршознавчого погляду, розвідок окремих представників української поезії цього періоду. Серед них праця В. Колосової про поезію К. Зіновієва [5], передмова Н. Кістяківської [4] до збірки творів І. Неκραшевича, низка досліджень віршування Г. Сковороди (Б. Бунчука [1], Г. Сидоренко [9], Л. Ушкалова [12], Д. Чижевського [13], В. Шевчука [14]) тощо. Загальної ж картини розвитку українського вірша вказаного періоду (як, зокрема, й дослідження віршів-орацій) досі немає, що заважає скласти хоча б більш-менш

цілісне уявлення про розвиток української версифікації XVIII ст. Цим зумовлена актуальність статті.

Об'єктом аналізу стали вірші-орації, розміщені в антології „Українська література XVIII ст.” [11] (всього 24 твори, 706 рядків). Предмет дослідження – версифікаційні особливості цих творів, зокрема, метрика, ритміка, римування та рима.

Два з розглянутих творів кваліфікуємо як силабічний вірш із поодинокими відхиленнями – „вкрапленнями” іншорозмірних рядків, решта – нерівноскладовий вірш. Це поезії „Ось юж і я, студентик маленький...” (вірш написаний 7-складовим силабічним віршем) та „Уже-м скусил, что есть школа” (вірш укладений 8-складовиком). Обидва твори порівняно невеликі: 12 та 28 рядків відповідно. У першому з них 8 із 12 рядків – 7-складові; вони „розбавлені” 8-складовими та одним 10-складовим версами. Іншорозмірні рядки виконують функцію своєрідного обрамлення: три з них розташовано на початку чи в кінці вірша (перший рядок – 10-складовий, два останні – 8-складові).

У творі „Уже-м скусил, что есть школа” ще менше іншорозмірних віршів: два 9- і один 10-складовий. Для обох творів характерне непослідовне членування та використання чоловічих клаузул, поруч із жіночими: у першому наявні 2 чоловічі римовані пари, у другому – 5.

Ритміка 8-складового вірша у вказаному творі дещо незвична. Практично зовсім відсутня тенденція до хореїчного розташування наголосів (загалом дуже характерна для цього розміру): лише кілька рядків вписуються у схему Х 4. Наведемо зразок:

*Уже-м скусил, что есть школа,
 Же есть мізерія сола.
 Скушений может вірити,
 Что есть до школи ходити.
 На діяка гди пси вірчат,
 Же му пальці з чизми стирчат* [11, с. 145].

Переважна більшість розглянутих творів має будову нерівноскладового римованого вірша. Свого часу російський науковець М. Гаспаров, розглядаючи в „Нарисі історії європейського вірша” [2] українську версифікацію XVII – XVIII ст., писав, що тут розроблявся вірш трьох ступенів упорядкованості: „по-перше, приблизна силабіка старого польського зразка [...], що часто розпливалася в іще більш аморфні рядки, аніж у польських текстах [...]; по-друге, силабіка із точним рахунком складів, але без дотримання постійного місця цезури [...]; по-третє, нарешті, силабіка із точним рахунком складів і з постійною цезурою” [2, с. 179].

Найавторитетніший дослідник версифікації у давній українській літературі М. Сулима, спираючись на тезу, висловлену ще В. Перетцом, наголошує, що „нерівноскладовий і ізсилабічний вірші співіснували [...] аж до XVIII ст.” [11, с. 31]. Але навіть із прикладів, наведених ученим (взяти хоча б „1764 года декабря 23 дня” чи „Сатиричну віршу 1786 року”), напрошується висновок, що побутування нерівноскладового вірша можна

„продовжити” практично до кінця XVIII століття, тобто, до останнього етапу існування давньої української літератури. При цьому важливо, що нерівноскладовий вірш зовсім не обов'язково мав бути свідченням низької поетичної майстерності автора. М. Сулима наводить переконливі аргументи, що нерівноскладова форма була цілком усвідомленою поетами, адже це вірш, який „пишеться швидко, для його створення не треба багато часу, над поетом, який складає твір нерівноскладовим віршем, не тяжіє ритмічне кліше” [10, с. 32].

У багатьох випадках (приміром, у більшості поезій К. Зіновієва (кін. XVII – поч. XVIII ст.), у „Розмові Великої Росії із Малоросією” С. Дівовича (1762), анонімому сатиричному вірші „1764 года” тощо) характерною ознакою нерівноскладового вірша є добре відчутна „ритмічна вісь” (термін російського вченого О. Панченка) – провідний, базовий розмір (найчастіше – 13-складовий) ± 1 склад. У такі рамки вкладається не менше 90% рядків кожного з названих творів чи збірок (докладніше про це див. [6]).

Своєрідна метрична вісь спостерігається і в багатьох із розглянутих віршів-орацій. Але її межі значно ширші. Тут умовно базовий розмір (якщо такий є) змінюється не на 1, а на 2, а то й на 3 склади. Та й амплітуда коливання довжини рядка у кожному з віршів помітно розширюється. Скажімо, в поезії „Помагай Бог вам, панове міщане...”, де метричною основою є 11-, 12- та 14-складові рядки, силабічна довжина коливається в межах від 6 до 22 складів (проте це крайній вияв нерівноскладовості; в більшості інших творів силабічний діапазон дещо вужчий). Наведемо завершальний уривок названого твору:

Але ви, панове мужеве, ліпший	
на нас респект майте	17
Коли прийде нищий, хліба і страви	
давайте.	14
Бо як ви нам старання не будете	
давати,	14
То скоро по воскресенію будемо	
собі деінде місця шукати.	22
А із'ївши паску,	6
Не стоїмо о дівочу ласку [11, с. 136].	10

Ритмотвірні функції у таких поезіях виконують, по суті, лише рима, синтаксис та (інколи) паралелізм.

Зазвичай роль метричної осі відіграють найпоширеніші в українській силабічній поезії XVIII ст. розміри: 11-, 12-, 13- та 14-складові, рідше – 10-, 15- та 16-складові рядки. Приміром, у вірші „Любо то я мало що вмю...” понад половину рядків – 10- та 12-складові; в поезії „Христос рождається, я вам колядую...” майже половина – 12- та 13-складові; бл. 74% рядків вірша „Христос воскрес, ба, правда, народився!” мають довжину від 11 до 15 складів (при тому, що „загальний діапазон” – 10-22 склади), 78% версів у творі „Помагай Бог, ваша милость...” мають від 13 до 16 складів (загалом довжина рядка від 11 до 22 складів) тощо.

В окремих із розглянутих орацій рядки різної довжини представлені дуже рівномірно. Скажімо, у віршах „От юж і я, пан Івах...” та „Ах, коли я почну дашто проповідати...” діапазон коливання довжини рядка – 7 – 17 складів, але кожен із розмірів представлено не більше, ніж у 3-4-х версах (всього у творах 20 та 21 рядок відповідно). В поезії „От юж і я, вандровний пахолок...” довжина рядків змінюється ще різкіше: від 5 до 19 складів (а якщо точніше, то наявний навіть один 1-складовий рядок: „Б” [p]), але жоден з розмірів не представлений більше ніж у 4-х рядках (всього їх 30).

У нерівноскладових віршах цезура, не маючи постійного місця, зазвичай втрачає ритмотвірну функцію. У більшості розглянутих творів навіть у рядках, ідентичних за довжиною до найпоширеніших силабічних розмірів, цезурове членування довільне. Хоча в кількох віршах все ж спостерігається певне переважання рядків із „правильним” цезуровим членуванням. Приміром, у вірші „От юж і я, панове, що-м ся був забавив...” 4-ом із 7-ми 12-складових рядків притаманний цезуровий поділ 6+6, а 3-м із 4-х 13-складових – 7+6; у вірші „Христос рождається, я вам колядую” у 9-ти із 17-ти 13-складових рядків цезура розташована після 7-го складу тощо. Причому в останньому творі вони двічі об’єднані у двовірші. Ще більше таких зразків в поезії „Хочу вас, панове,

чогось іспитати...”: 17 із 19 12-складових рядків тут притаманна будова 6+6 (вони формують 5 „правильних” двовіршів). Чи є це результатом впливу „правильного” силабічного вірша на нерівноскладовий, чи, навпаки, подібні твори можна розглядати як „уламки” силабічних розмірів, „попсовані” переписувачами чи виконавцями „правильні” силабічні вірші, наразі сказати важко. Відповідь на це питання в подальшому можна буде дати, ймовірно, суттєво розширивши базу дослідження.

У кількох рядках цього твору на базі 12-складовика формується „правильний” 4-стоповий цезурований амфібрахій:

Заплакав я гірко і вдарив у груди,

⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ || ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖

Прийшло мні на пам’ять піти межі люди.

⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ || ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖

Ви, чесні люди, мене порятуйте,

⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ || ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖

Ковбасу і сало мені наготуйте [11, с. 144].

⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ || ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖ ⊖

Така амфібрахічна тенденція раз по раз з’являється і в інших частинах тексту.

Пропорції різнорозмірних рядків в усіх творах, написаних нерівноскладовим віршем, подано в табл. 1.

Табл. 1.

Силабічна довжина	Частка рядків (у %)	Силабічна довжина	Частка рядків (у %)
1	0,1	14 (в т.ч. 14 ₈)	12,8
5	0,4	15	9,8
6	1,1	16	5,8
7	1,4	17	4
8	4,4	18	2,5
9	3,8	19	1,6
10 (в т.ч. 10 ₅)	7 (2,8)	20	0,6
11 (в т.ч. 11 ₅ та 11 ₆ відповідно)	12,8 (5,5; 4,8)	21	0,4
12 (в т.ч. 12 ₆)	16,6 (8,5)	22	0,4
13 (в т.ч. 13 ₇)	14,5 (7,1)		

Здебільшого у двовіршових строфоїдах легко поєднуються іншорозмірні рядки (інколи їхня довжина може суттєво різнитися), тенденції до поєднання однорозмірних рядків хоча б у межах одного двовірша, в основному, не спостерігається. Виняток становлять вірші „Орація на Різдество Христове для студентів”, „Слава Богу, того ми тепер дождались” та „Христос рождається, я вам колядую”. Перші 2 – порівняно невеликі: „Орація...” складається із 7 повних двовіршів (закінчення не збереглося), 4 з яких – однорозмірні. В поезії „Слава Богу...” таких 4 з 9 двовіршів. „Христос рождається...” – більший за розміром: 32 двовірші, 10 із яких – однорозмірні. У кількох випадках метрична інерція таких однорозмірних строфоїдів „захоплює” й сусідні рядки. Нерідко також однорозмірні двовірші різних розмірів розташовуються поруч. Наведемо зразок

найбільшого уривку, що складається із однорозмірних строфоїдів:

Але виджу, же ви собі подвеселили, 13

З ласки Божої наїлися і напили. 13

О неборак! На другім і пояса тріщить, 12

Або ж немалий в собі брух тягар тіщить. 12

Натасувався другий галушок, як солі мажку, 15

Шлюбую, не завіз би і верхоблюд у масажку [11, с. 130 – 131]. 15

Чи могло виникати таке собі „мікро-ритмічне очікування” усередині одного строфоїда, чи це випадковість, наразі сказати важко, адже більшість віршів, залучених до аналізу, порівняно невеликі за обсягом. Прояснити це питання зможуть подальші дослідження нерівноскладового вірша.

Якщо однорозмірні рядки поєднуються в більші шматки тексту, то такі твори вже, по суті,

набувають певних ознак поліметричності, тим більше, коли ці шматки об'єднані спільною темою. Скажімо, у вірші „Любо то я мало що вмю” 6 рядків поспіль мають 10-складову будову. При цьому вони тісно пов'язані за змістом (особливо перші 4): описується голодне навчання ліричного героя у дядя:

І так з лиха голова дуріє, 10
Хоч нерада душа, та говіє, 10
А через неповольнії пости 10
Посхли у мене жили і кості. 10
Правда, часом рад дяк щиро дати, 10
Тільки біда, же нізвідки взяти! [11, с. 130]. 10

У вірші „Ово ж і я, панове...” 10 з 13-ти останніх рядків мають 8-складову будову. У них сформульована основна мета твору: прохання милостині.

В усіх розглянутих поезіях римування парне. Винятків лише кілька. Це, зокрема, поодинокі холості клаузули і навіть один зразок цілого неримованого двовірша, причому з дактилічними клаузулами: *доктора, Надвірної* („Гой, гой, подпил-єм горілкою собі добре...”). Також у вірші „Ово ж і я, панове...” наявний цікавий приклад дистиха, в якому відсутність повноцінної кінцевої рими компенсується появою внутрішньої:

Що вам ознаймую о недостатках,

Так теж і о всіх припадках незгодних [11, с. 126].

Зафіксовано 9 випадків, коли 2 суміжні двовірші поєднані суцільною римою, причому двічі це чоловіча рима (*сховав – украв – дбав – дав; латав – подрав – латав – украв*), ще одного разу це 3 суміжні двовірші на одну риму. У вірші „Помагай Бог вам, панове міщане...” в канву двовіршів вплетено 2 суміжні тривірші, які чітко виділяються як римою, так і синтаксисом:

Я, бігаючи, аж шалений, би-м голодним не зостав

І ледве-м аж на Хоминім городі дві моркви дістав,

Аби чим-кольвек свій галдун напхав.

А певне, не буду служити,

Бо трудно ся з Богом бити,

Коли ся не хоче робити [11, с. 135].

Домінують жіночі рими (майже 90%). З-поміж інших, можна виділити безсумнівні чоловічі (на кшталт *Івах – птах, робак – так, учить – купить* тощо) та безсумнівні дактилічні рими (як-от *шануєте – даруєте, маєте – постерігаєте, муровані – шмаровані*; сюди ж зараховуємо й неточну дактилічну риму *топлено – готівлено*). В аналізованих творах наявна низка співзвуч, які не піддаються традиційному поділові на чоловічі, жіночі та дактилічні рими. Наприклад: 1) *слаціну – суну, щедрий – добрий, мудрим – рідним, заживил єм – мал єм, оздоблено – украшено*; 2) *весло – масло, іті – підкладати, натів – утратив, забавляти – слухати, потітики – штуки, отрок – пророк, дав – зостав – вживав – плавав*¹. У 1-й групі чітко про-

стежується те, що співзвучні не клаузули (закінчення рядків від останнього наголошеного голосного до кінця), а лише занаголошені склади (але точність цих співзвуч, традиція і віршовий контекст не викликають сумніву, що вони сприймалися саме як рими). У 2-й групі римовані пари творять різнонаголошені слова, але знову ж таки перед нами точні співзвуччя, хоч і без урахування місця наголосу. Тут слушно буде згадати слова М. Гаспарова про риму в російському силабічному вірші: „Визначальним у рими є тільки кількість співзвучних складів в кінці вірша – в залежності від цього рими поділяються на односкладові, двоскладові і т.д., а положення наголосу теоретично не має значення” [3, с. 50]. Такий підхід видається слушним щодо наведених зразків, а тому класифікуємо їх як 1- та 2-складові рими.

У віршах-орациях переважає точна рима (понад 91%), її тлом виступає лише рима неточна (з нетотожними приголосними, на кшталт *ранця – старця, книга – псалтира, фуком – стусом, учить – купить, свят – оп'ять, неділя – зілля, сунуть – мучить, ізварю – по ребру, сиплеть – ринеть, блудить – служить, добре – охотне, паску – Настку, мовлять – дзвонять, ваша – м'яса* в тому числі й одна йотована: *школи – голій*). Приблизних рим (із нетотожними ненаголошеними голосними) не зафіксовано. Також традиційно переважають дієслівні співзвуччя, частка яких становить майже 64%.

Фіксуємо й кілька зразків оригінальної рими. Це, приміром, *illum – смію* або римування кирилических літер (точніше їхніх назв у абетці) з іншими словами („От юж і я, вандровний пахолок...”):

І сказав мені першу літеру – аз,

Коли мя затне по пащеці раз.

В. Г. Д. Ж².

Озьміть-но його, хлопці, і на стілець положите.

С. З. І. И. К. Л. М. Н. О. П³.

Хочу утечи, а хлопці за мною, як у пропій [11, с. 136 – 137].

Отже, підсумовуючи версифікаційний аналіз віршів-ораций, наголосимо на такому. На рівні метрики в цьому жанрі домінує нерівноскладовий римований вірш. Амплітуда коливання рядків у ньому достатньо широка, проте в більшості з розглянутих творів досить чітко виділяється метрична вісь, близька до найрозповсюдженіших силабічних розмірів: 11-, 12-, 13- та 14-складового вірша. Переважає традиційне для силабіки і нерівноскладового вірша римування суміжних рядків, хоча в поодиноких випадках воно урізноманітнюється потрійною римою чи двома-трьома двовіршами на одну риму. Домінують жіночі рими, проте наявні й чоловічі та дактилічні, а також виділяємо специфічну групу – 1- та 2-складових рим (без урахування позиції наголосу).

¹ Зважаючи на порівняно невелику кількість таких „аномальних” рим в аналізованому матеріалі, ми навмисно не торкаємось традиційно суперечливого у віршознавстві питання, як саме вони вимовлялися: за допомогою специфічного скандування, переакцентуації чи

відповідно до фонетичних норм, без змін (згадаймо хоча б дискусію російських вчених Б. Томашевського, І. Єрьоміна, О. Панченка, П. Беркова та ін.).

² Читається: віди, глагол, добро, живіте.

³ Читається: зіло, земля, і, іже, како, люде, мисліте, наш, он, покій.

Література

1. Бунчук Б. Про форму поетичних творів Г. Сковороди / Борис Бунчук // Біблія і культура: Зб. наук. статей. – Вип. 1. – Чернівці: Рута, 2000. – С. 98-103.
2. Гаспаров М. Очерк истории европейского стиха. Изд. второе (доп.) / М. Л. Гаспаров. – М. : Фортуна лимитед, 2003. – 272 с.
3. Гаспаров М. Очерк истории русского стиха. Метрика. Ритмика. Рифма. Строфика. Изд. второе (доп.) / М. Л. Гаспаров. – М. : Фортуна лимитед, 2000. – 352 с.
4. Кістяківська Н. Твори Івана Некрашевича, українського письменника XVIII віку (Розвідка й тексти) / Н. Кістяківська. – К., 1929. – XXIV + 35 с.
5. Колосова В. Климентій Зіновієв. Життя і творчість / В. П. Колосова. – К.: Наук. думка, 1964. – 207 с.
6. Мальцев В. Ізосилабізм, цезура та клаузула як основні елементи ритміки українського 13-складового вірша XVIII століття / Мальцев Валентин // „Мандрівець”. – Тернопіль, 2012. – №6 (102). – Листопад – грудень. – С. 44 – 49.
7. Мишанич О. Українська література другої половини XVIII ст. і усна народна творчість / О. В. Мишанич. – К.: Наук. думка, 1980. – 344 с.
8. Пшоловська Л. 14-складовик 8+6 – спільний розмір польської й української версифікації / Люцилла Пшоловська // На стику культур : польський та український вірш : Зб. наук. праць. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2007. – С. 64 – 87.
9. Сидоренко Г. Поет високого класу / Г. Сидоренко // Вісник Київського університету. Серія філології. – 1974. – №16. – С. 3 – 8.
10. Сулима М. Українське віршування кінця XVI – початку XVII ст. / М. М. Сулима. – К. : Наук. думка, 1985. – 148 с.
11. Українська література XVIII ст. Поетичні твори. Драматичні твори. Прозові твори. – К.: Наук. думка, 1983. – 696 с.
12. Ушкалов Л. Сковорода та інші: Причинки до історії української літератури / Л. Ушкалов. – К.: Факт, 2007. – 552 с.
13. Чижевський Д. Українське літературне бароко: Вибр. праці з давньої л-ри / Д. Чижевський. – К.: Обереги, 2003. – 576 с.
14. Шевчук В. У чому полягала поетична реформа Григорія Сковороди / В. Шевчук // Наука і культура. Україна. – К., 1990. – Вип. 24. – С. 174 – 182.

Валентин Мальцев

ИЗ НАБЛЮДЕНИЙ НАД УКРАИНСКИМИ СТИХАМИ-ОРАЦИЯМИ XVIII СТОЛЕТИЯ
(*версификационный аспект*)

Аннотация. В статье рассмотрено версификационные особенности украинских стихов-ораций XVIII века. В частности проанализировано метрику, ритмику и рифму силлабического и неравносложного стиха.

Ключевые слова: стих-орация, силлабический стих, неравносложный стих, ритмика, рифма.

Valentyn Mal'tsev

SOME ASPECTS OF INVESTIGATION OF THE UKRAINIAN “VERSES-ORATIO” OF THE XVIII CENTURY

Summary. In the article the versification features of Ukrainian “verses-oratio” are considered. In particular, metrics, rhythmic and rhyme of syllabic and asyllabic verses are analysed.

Key words: syllabic verse, asyllabic verse, rhythmic, rhyme.

Стаття надійшла до редакції 30.04.2013 р.

Мальцев Валентин Сергійович – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.